WaterschapScheldestromen

Beheerplan beplanting 2016-2020

Datum : 7-12-2016
Versie : 3.4
Registratienummer: 2016003946

Behandeld in db: 23-11-2016
Behandeld in commissie WW: ter kennisname
Behandeld in av: ter kennisname

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2

1 Inleiding 3
1.1 Aanleiding 3
1.2 Beleid 3
1.3 Beheerdoelstelling 4
1.4 Randvoorwaarden 4
1.5 Opbouw beheerplan 4

2 Organisatie en proces 5
2.1 Organisatie en processen intern 5
2.2 Input voor beheer en onderhoud 6
2.3 Vormen van beheer 7
2.4 Wet en regelgeving 8
2.5 Groen beherende organisaties, overheden en particulieren 8
2.6 Financieel 9

3 De actuele en de gewenste situatie 10
3.1 Werkwijze 10
3.2 Actueel en gewenst beheer 10
3.3 Planning projecten binnen omvorming 12
3.4 Soortenkeuze van beplanting 13

4 Het onderhoudsplan 14
4.1 Beheergroepen 14
4.2 Beheergroepen met onderhoudsmaatregelen 16

5 Communicatie en evaluatie 18
5.1 Communicatie met derden 18
5.2 Evaluatie en mutaties 18

Bijlage 1: Uitwerking omvormingsplannen per Werkgebied 19

Bronnen 26

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het waterschap heeft zo'n 125.000 bomen en ruim 400 km singelbeplanting in eigendom, beheer en onderhoud. Een hoeveelheid die verantwoordelijkheden met zich meebrengt. De beplanting van het waterschap is bepalend voor het landschap in Zeeland. Burgers en toeristen beleven deze beplanting als bewoner en/of bezoeker.

De primaire functie van de waterschapswegen is om van A naar B te komen. Het doel hierbij is dat de weggebruikers zich op een veilige, comfortabele en directe manier kunnen verplaatsen. De beplanting heeft hierbij de functie van het veilig en comfortabel begeleiden van de weggebruiker over deze wegen. Daarnaast heeft de beplanting een ecologische en landschappelijke waarde. Eveneens heeft beplanting een cultuurhistorische betekenis en daarmee grote invloed op de beleving van de inwoners van Zeeland en haar bezoekers.

Dit is het beheerplan voor de beplanting van waterschap Scheldestromen. Een beheerplan waarmee het waterschap uitwerking geeft aan het beleidsplan beplantingen 2016-2025 voor de eerste beheerplanperiode van 5 jaar. Met het beheerplan wordt aangegeven wat de plannen met de beplanting zijn voor de komende 5 jaar.
Om tot de uitvoering van het beplantingsbeheer te komen wordt de volgende structuur gehanteerd. Eens in de 10 jaar wordt een beleidsplan opgesteld. Hierin staat op hoofdlijnen de visie en werkwijze. De globale praktische uitwerking van het beleidsplan wordt opgenomen in twee beheerplannen met elk een looptijd van 5 jaar. De werkzaamheden uit het beheerplan worden jaarlijks opgenomen in het jaarplan. Met het jaarplan wordt het beleid uitgewerkt op uitvoeringsniveau.
Het beheerplan beplanting heeft betrekking op alle opgaande beplanting in de bermen langs wegen en (fiets)paden, op dijken en in overhoeken die in eigendom en/of beheer zijn van het waterschap. Deze beplanting bestaat uit struiken, bomen, heggen of een combinatie hiervan.

1.2 Beleid

De missie van het waterschap is: "Het beheergebied heeft in goede staat verkerende en verkeersveilige wegen en fietspaden, inclusief wegbeplanting". Specifiek voor het beplantingsbeleid is deze missie, mede op basis van het bestuursprogramma, als volgt geconcretiseerd:

> Het waterschap heeft veilige beplantingen langs haar wegen. Het onderhoud en de omvorming worden op een duurzame wijze uitgevoerd met respect voor het bestaande landschap en rekening houdend met de ecologische waarden. Het huidige areaal blijft behouden en er is ruimte voor veranderingen en verbeteringen in het bestaande assortiment.

Veiligheid, landschap, ecologie en duurzaamheid zijn de belangrijkste aspecten die bepalen waar het waterschap de beschikbare financiële middelen voor het beheer en onderhoud van de beplanting de komende beleidsplanperiode aan gaat besteden. Het beleidsplan geeft inzicht op welke wijze het beheer en onderhoud wordt vormgegeven om binnen de financiële middelen tot behoud van de beplanting te komen, rekening houdend met de genoemde aspecten.

De vier genoemde aspecten, de doelstellingen, uit het beleidsplan worden kort toegelicht:

Veiligheid: het waterschap beheert de beplanting zodanig dat de kans op gevaarzetting minimaal is. Door regelmatige controles op conditie wordt het risico aanvaardbaar voor de gebruikers van de waterschapsobjecten.

Landschap: het waterschap respecteert het bestaande landschapsbeeld. Veranderingen en verbeteringen vinden plaats waar dit de kwaliteit van de beplanting goed doet en het landschapsbeeld niet schaadt.

Ecologie: het waterschap houdt rekening met bestaande ecologische waarden. Waar mogelijk worden deze waarden versterkt door de diversiteit aan soorten te vergroten.

Duurzaamheid: het waterschap gaat voor een deel beplanting aanplanten die langer meegaat. Door de soortenkeuze op bescheiden basis aan te passen en nieuwe soorten te (her) introduceren, rekening houdend met het landschapsbeeld.

1.3 Beheerdoelstelling

De beheerdoelstelling geeft antwoord op de beleidsvraag: “Wat willen we?”. De beheerdoelstelling is het hebben van veilige beplanting langs de wegen van het waterschap. Uitgangspunten zijn hierbij de 4 genoemde doelstellingen uit het beleidsplan. De doelstellingen zijn indicatoren om op te rapporteren richting bestuurders door middel van een nog op te stellen besturingsrapportage.
Met het beheer en onderhoud wil het waterschap aan de hieronder genoemde randvoorwaarden voldoen evenals aan de, in het beleidsplan genoemde, doelstellingen veiligheid, landschap, ecologie en duurzaamheid. Dit beheerplan is een uitwerking van de genoemde doelstellingen.

1.4 Randvoorwaarden

Voor dit beheerplan zijn vanuit de doelstelling de randvoorwaarden geformuleerd.

Algemene verbindende voorschriften:
- Vrijhouden van verharding. De wegen dienen vrij te blijven van verticale en horizontale overhang van bomen en struiken. Langs wegen moet er een vrije doorgangshoogte zijn van 4,5 meter. Langs loop- en fietspaden moet dit 2,5 meter zijn.
- Bomen voldoen aan de wettelijke veiligheidsvoorschriften, de 4 jaarlijkse visuele controle.
- Bebording moet zichtbaar zijn.
- Werkzaamheden moeten uitgevoerd worden volgens de geldende wet- en regelgeving zoals de Flora- en Faunawet.

Technische en/of functionele eisen:
- Monumentale bomen moeten maximale ruimte hebben om te groeien.
- Zichthoeken bij kruispunten en damuitritten moeten voldoende vrij zijn van beplanting zodat onveilige verkeerssituaties worden voorkomen. Bij kruispunten wordt hier vanuit het waterschap actief op onderhouden, bij damuitritten gebeurt dit op aanvraag.

Cosmetische eisen:
- Behouden van cultuurhistorische waarden in de provincie Zeeland. Voorbeelden hiervan zijn knotbomen, bomenrijen op dijken en grenslindes.

Financiële eisen:
- Beheer moet uitgevoerd worden binnen het beschikbare budget.

1.5 Opbouw beheerplan

Na de inleiding in hoofdstuk 1 geeft het beheerplan in hoofdstuk 2 een analyse van de organisatie en het proces van beheer. In hoofdstuk 3 komt de vergelijking van de actuele en gewenste situatie aan de orde. Hoofdstuk 4 beschrijft de beheergroepen en de bijbehorende onderhoudsmaatregelen. Tenslotte wordt in hoofdstuk 5 ingegaan op de communicatie en evaluatie van dit plan.

2 Organisatie en proces

2.1 Organisatie en processen intern

De organisatie van de afdeling wegen, met de functies die betrekking hebben op groen, ziet er als volgt uit.

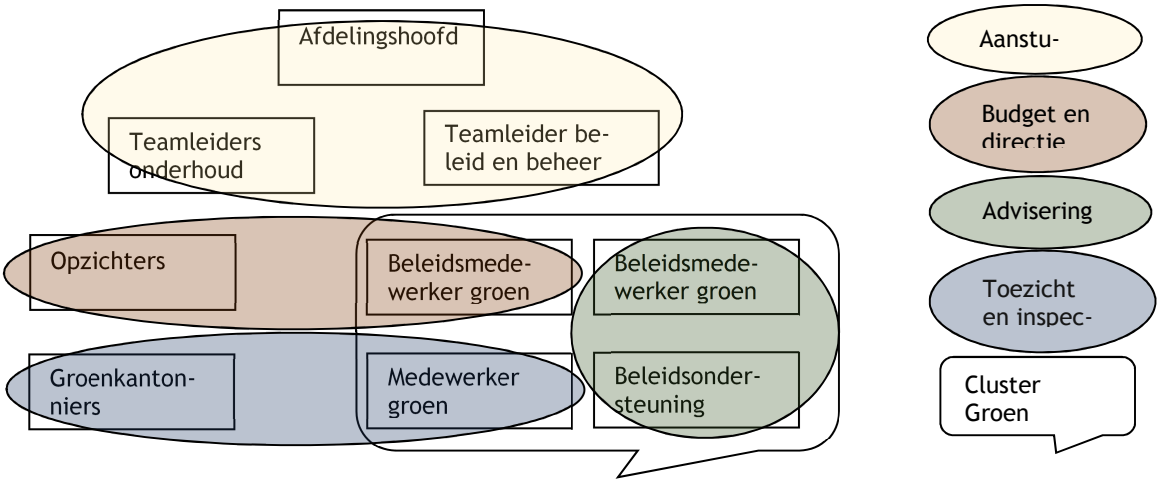

Figuur: schematische weergave afdeling Wegen (voor de onderdelen beplanting).

Binnen de afdeling Wegen vindt de aansturing plaats door het afdelingshoofd en drie teamleiders. Het afdelingshoofd stemt bestuursvoorstellen en beleidsaangelegenheden af met de portefeuillehouder. De cluster Groen van het team beleid en beheer bestaat uit 4 personen. Het team onderhoud is opgedeeld in 6 werkgebieden met elk een opzichter en een kantonnier die gespecialiseerd is in beplanting, de groenkantonnier.

Het werkproces is de afgelopen jaren geoptimaliseerd om tot een ideale werkwijze te komen om het groenbeheer (kosten)efficiënt en doeltreffend uit te kunnen voeren.

De procesonderdelen zijn aansturing, budget en directievoering, toezicht en inspectie en advies.

Aansturing: het afdelingshoofd en de teamleiders zorgen voor de aansturing van het personeel en rapporteren de beleidsdoelen naar de secretaris-directeur en het bestuur. Ze stellen budget beschikbaar voor het uitvoeren van het beplantingsbeheer.

Budget en directievoering: de opzichters en een beleidsmedewerker groen geven aan wat er in het veld uitgevoerd wordt, dit op basis van het beleidsplan en het beschikbare budget. De werkzaamheden worden teruggekoppeld aan de teamleiders. Het uit te voeren werk wordt via bestekken en raamovereenkomsten uitgevoerd. Een klein deel van het werk wordt in eigen beheer uitgevoerd. Dit besluit iedere opzichter voor zijn eigen werkgebied.

Toezicht en inspectie: de groenkantonniers en de medewerker groen van de cluster Groen inspecteren en inventariseren in het veld de onderhoudsbehoefte aan de beplanting en zien toe op de juiste uitvoeringswijze van het uitgevoerde onderhoud. Ze zijn het eerste aanspreekpunt voor reacties uit de streek.

Advisering: de beleidsmedewerker groen, gespecialiseerd in de flora en fauna en de beleidsondersteuner van cluster Groen adviseren op diverse beplantingsvraagstukken als vergunningen en wetgeving. Ze brengen binnen het team advies uit waarmee ze andere teamleden van extra benodigde kennis voorzien. Ze adviseren overigens ook andere teams binnen het waterschap.

2.2 Input voor beheer en onderhoud

Jaarlijks wordt in een kwart van ieder werkgebied de VTA opgenomen door de groenkantonniers. VTA staat voor Visual Tree Assesment, oftewel boomveiligheidscontrole. De resultaten uit de VTA-controle vormen de input voor de onderhoudsbehoefte voor het jaar erna. Tijdens de reguliere wegenschouw wordt er eens per jaar specifiek naar de beplanting gekeken, de bomenschouw.

Naast de gegevens uit de VTA en de bomenschouw worden de praktijkgegevens uit het veld (de werkgebieden) meegenomen om tot het juiste onderhoud te komen. Een jaarlijks gepland gesprek tussen opzichters en groenkantonniers en de medewerkers cluster Groen vormt hiervoor de basis. De resultaten worden uitgewerkt in een jaarplan per werkgebied. Het jaarplan vormt de basis voor het onderhoud voor het volgende jaar. Tevens worden hierin de werkzaamheden voor de jaarlijkse omvorming opgenomen.

Binnen de afdeling wegen zijn gegevens beschikbaar m.b.t. reconstructies en groot onderhoud waar het beplantingbeheer raakvlakken mee heeft. Op het moment dat deze werkzaamheden van de afdeling wegen op de planning staan worden deze naast de gegevens van beplanting gelegd zodat werkzaamheden in de juiste volgorde uitgevoerd worden. Rooiwerkzaamheden worden voorafgaande aan een reconstructie of groot onderhoud van een weg uitgevoerd om schade aan een nieuwe weg te voorkomen. Pas als alle onderhoudswerkzaamheden aan de weg zijn afgerond en de bermen zijn hersteld en één tot twee jaar rust hebben gekregen, worden nieuwe bomen terug geplant met inachtneming van de termijn zoals opgenomen in de Boswet.

Werkzaamheden die raakvlakken hebben met de afdelingen waterbeheer en waterkeringen worden vroegtijdig afgestemd. De afdelingen vinden elkaar over en weer indien beplanting aan de orde is.

De gegevens uit de VTA, de praktijkgegevens en de gegevens van verschillende afdelingen van het waterschap worden geanalyseerd en besproken. Hier worden de keuzes gemaakt voor de komende 5 jaar, de langetermijnplanning. De aspecten landschap en veiligheid uit het beleidsplan zijn van grote invloed op de te maken keuzes. Het landschap mag niet te veel en te snel veranderen, de veiligheid voor de weggebruiker moet ten alle tijden geborgd zijn. Er is geen objectief systeem om tot een keuze per locatie te komen. De keuzes worden bepaald door opzichter en beleidsmedewerker groen. De gemaakte keuzes worden voorgelegd aan de portefeuillehouder. De gemaakte keuzes en bijbehorende planning worden intern gecommuniceerd zodat alle medewerkers die met de beplanting te maken hebben weten wat er voor de komende jaren qua omvorming aan staat te komen. De planning in werkzaamheden wordt de leidraad voor de uitvoering van de omvorming van de komende 5 jaar. De uiteindelijke werkzaamheden worden via verschillende bestekken/overeenkomsten aan de markt overgedragen.

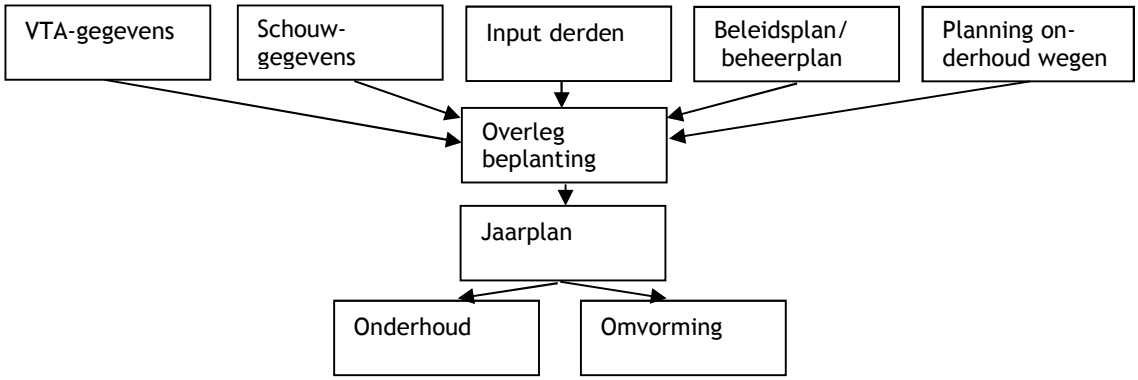

Figuur: schematische weergave input werkzaamheden.

2.3 Vormen van beheer

Het beheer van de opgaande beplanting wordt opgesplitst in verschillende vormen; regulier beheer, cyclisch beheer en speciaal beheer. Daarnaast wordt er ook omvorming van beplanting uitgevoerd. Dit is een bijzondere vorm van beheer en wordt op projectbasis binnen een bestek of overeenkomst uitgevoerd.
Bij geconstateerde risicosituaties (b.v. calamiteiten) wordt onderhoud direct uitgevoerd. Een deel van de uitvoering wordt nog door de eigen medewerkers uitgevoerd. Alle uitvoering van werken gebeurt in overleg tussen de cluster Groen van het team beleid en beheer en de buitendienst. Hieronder staan de aanspreekpunten per beheersoort genoemd.

Onder het reguliere beheer wordt het jaarlijkse terugkerende onderhoud verstaan zoals het scheren van beplanting langs de wegen, het knippen van (blok)hagen en het knotten van bomen. Dit werk wordt jaarlijks opgenomen door de groenkantonnier en door de opzichter aan de aannemer opgedragen. Het toezicht op dit werk wordt uitgevoerd door de groenkantonnier. De financiële afwikkeling vindt plaats via het werkgebied.

Om tot cyclisch beheer te komen is elk werkgebied in 4 delen opgesplitst. Elk jaar wordt de kwaliteit van de bomen in een kwart van het werkgebied opgenomen door een Boomveiligheidscontroleur (een opgeleide en gecertificeerde groenkantonnier). Dit is de zogenaamde VTA-controle. Uit deze gegevens wordt de onderhoudsbehoefte voor het jaar erna gefilterd, dit in overleg tussen cluster Groen en de werkgebieden. Zo wordt elk kwart van een gebied eens in de 4 jaar onderhouden. Opnames worden via de groenkantonnier en opzichter in een deelopdracht van de raamovereenkomst verwerkt waarna de aannemer het werk uitvoert. Het toezicht wordt door de groenkantonnier uitgevoerd. De financiële afwikkeling verloopt via het werkgebied. De medewerkers vanuit kantoor fungeren als vraagbaak en sparringpartner. Het waterschap kiest voor een 4-jaarlijkse VTA-cyclus omdat de soort, kwaliteit en standplaats van de beplanting hiervoor aanleiding geeft. Alleen de solitaire bomen worden gecontroleerd. Zodra boomvormers in stuiken groter worden dan de struiken zelf, worden deze ook meegenomen in de controle.

Speciaal beheer bestaat uit specialistische snoei. Opdrachtverlening en het houden van toezicht wordt vanuit de cluster Groen geregeld, de groenkantonniers worden hierbij waar mogelijk ingezet. De financiële afwikkeling ligt bij de cluster Groen die hiervoor budget beschikbaar heeft.

Overig niet-regulier werk als watergeven en onkruidbeheer. Opdrachtverlening wordt door de cluster Groen geregeld. Het toezicht wordt gehouden door de groenkantonniers met de cluster Groen als vraagbaak. De financiële afwikkeling ligt bij de cluster Groen die hiervoor budget beschikbaar heeft, omdat deze werkzaamheden gezien worden als gevolg van nieuwe aanplant, de omvorming.

Omvorming wordt uitgevoerd op projectbasis in een omvormingsbestek. Hierin worden grotere delen beplanting tegelijk gerooid en herplant. Opnames worden door de cluster Groen, in samenwerking met de werkgebieden, uitgevoerd en met diverse interne en externe partijen besproken. De interne partijen zijn de verschillende afdelingen binnen het waterschap. De externe partijen zitten in de klankbordgroep. Dit zijn diverse overheden en belangenorganisaties. De klankbordgroep komt in de voorbereidingsfase van het bestek bijeen. Contact met de belangenorganisaties vindt ook in deze fase plaats. De input van deze partijen is belangrijk, maar niet bepalend. De tips, ideeën en argumenten vanuit de klankbordgroep worden serieus afgewogen om te bepalen of ze binnen de plannen van het waterschap uitvoerbaar zijn.
Op locaties waar beplanting wordt gerooid, wordt er hetzelfde jaar weer plantmateriaal teruggeplant. Uitzondering vormen locaties waar bosplantsoen heeft gestaan, locaties waar de berm dusdanig slecht is dat deze eerst opgeknapt moet worden of locaties waar de verkeersveiligheid verslechterd bij herplant. Deze onderdelen worden verder uitgewerkt in hoofdstuk 3.
De omvorming wordt betaald uit het investeringsbudget van de cluster Groen. Toezicht op omvorming wordt door cluster Groen uitgevoerd in nauwe samenwerking met de groenkantonniers.

De directievoering tijdens de uitvoering van een omvormingbestek bestaat uit een directievoerder vanuit de afdeling IB en een toezichthouder UAV (de medewerker groen) vanuit de afdeling wegen. Zij zijn de officiële gesprekspartner van de aannemer. De groenkantonniers zijn in het omvormingswerk ondersteunend toezichthouder. Ze controleren zaken in het veld (bv juiste bebording, aantallen opnemen) en geven dit door aan de toezichthouder UAV. In geval van urgentie (bv onjuiste bebording) kan de groenkantonnier zelf direct contact opnemen met aannemer waarna de toezichthouder UAV geïnformeerd wordt. Het streven is om op termijn de kantonnier een volwaardige toezichthouder te laten zijn, dit wordt vormgegeven in samenwerking met de personeelsadviseur. Er zal wel coördinerende rol blijven voor de genoemde toezichthouder UAV.
De omvorming en uitvoering van het omvormingsbestek wordt jaarlijks intern met alle medewerkers, die met de beplanting te maken hebben, geëvalueerd en aangescherpt. Het initiatief hiervoor komt vanuit de cluster Groen.

Ziektebestrijding is een apart onderdeel van beheer. Onder de ziektebestrijding valt het controleren en bestrijden van voorkomende ziektes. Het verwijderen van zieke iepen is hiervan een voorbeeld. Ook haarden van reuzenberenklauw worden via de ziektebestrijding bestreden. Het gebruik van chemische middelen voor de bestrijding van hardnekkige onkruiden wordt toegepast binnen de wettelijke mogelijkheden. Het gebruik wordt vooraf besproken met de medewerkers van de cluster Groen, zodat het waterschap inzicht heeft in het gebruik van bestrijdingsmiddelen. De input van de werkzaamheden komt vanuit de cluster Groen en de werkgebieden. De werkzaamheden worden via de raamovereenkomst onderhoud door de aannemer uitgevoerd. Toezicht wordt door de cluster Groen gehouden als het om georganiseerd werk gaat als de iepziektebestrijding. Bij incidentele werkzaamheden als het bestrijden van de reuzenberenklauw wordt het toezicht door de groenkantonnier gehouden. De financiële afwikkeling wordt uitgevoerd door de cluster Groen. Voor ziektebestrijding is een apart budget beschikbaar.

2.4 Wet en regelgeving

Onderhoudswerkzaamheden worden uitgevoerd volgens de geldende wet- en regelgeving.

Rooiwerkzaamheden worden uitgevoerd als er vanuit (verkeers-)veiligheid noodzaak toe is. Vanuit de Flora- en Faunawet wordt gesteld dat de werkzaamheden uitgevoerd moeten worden zonder dat de flora en fauna verstoord, vernietigd of negatief beïnvloed wordt. Controles worden daarom vooraf uitgevoerd en compenserende maatregelen waar nodig genomen. Dit wordt op een pragmatische wijze gedaan. De controle wordt uitgevoerd door middel van een interne Flora- en Faunatoets. Slechts in geval van zwaarwegende redenen worden rooiplannen aangepast.

Er wordt vooraf tevens een bureauonderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de grond, de aanwezigheid van kabels en leidingen en de status vanuit de archeologie. Deze informatie vormt input voor de voorbereiding van een bestek en de aanvraag van (omgevings-) vergunning.

Voor de boswet worden de plant- en rooigegevens kortgesloten met de provincie Zeeland. Meldingen worden doorgegeven zodat de provincie kan toetsen of het waterschap zich aan de regels van de boswet houdt. Regulier is er een ambtelijk overleg waar de stand van zaken wordt besproken. Het waterschap houdt zich aan de herplantplicht. Indien dit op een bepaalde locatie niet mogelijk is door veiligheidsredenen wordt naar een compensatielocatie gezocht.

2.5 Groen beherende organisaties, overheden en particulieren

Binnen Zeeland zijn er vele partijen die beplanting beheren. Dit zijn particulieren met eigendommen op en langs dijken en langs wegen, maar ook andere overheden en terrein beherende instanties. Het waterschap heeft veel contact met deze partijen en hecht hieraan veel belang om het beheer af te stemmen waar nodig.
Het voordeel van samenwerking met terreinbeherende instanties als Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Stichting Het Zeeuwsche Landschap is dat de randvoorwaarden voor het beheer gedeeld kunnen worden. Aanpassingen aan het landschap kunnen in overleg uitgevoerd worden.

De samenwerking met Stichting Landschapsbeheer Zeeland heeft tot doel kennis uit te wisselen en gebruik te maken van de specialistische kennis en werkwijze bij controle op ziektes en onderhoud. Een beperkt deel van het onderhoud, voornamelijk het knotten van diverse knotwilgen, wordt uitgevoerd door de Stichting.
Samenwerking met de verschillende gemeenten heeft als voordeel dat onderhoudsbeleid binnen en buiten de bebouwde kom praktisch afgestemd kan worden en in de toekomst zelfs werkzaamheden gebundeld zouden kunnen worden. Samenwerking met Rijkswaterstaat en provincie Zeeland kan voordeel opleveren met betrekking tot inzichten in beleid, beheer en onderhoud van beplanting. Geregeld hebben provincie, Rijkswaterstaat en waterschap overleg.

2.6 Financieel

Voor het beplantingbeheer is via het beleidsplan beplantingen gemiddeld € 875.000,- aan exploitatiebudget gereserveerd per jaar. Dit bedrag is verdeeld over de 6 werkgebieden en de cluster Groen. Met dit geld wordt al het jaarlijkse beplantingsbeheer uitgevoerd met uitzondering van de omvorming. Tevens zijn hierin de kosten voor ziektebestrijding meegenomen.

Voor de omvorming is jaarlijks € 600.000,- aan investeringsbudget beschikbaar. Hiervan wordt de jaarlijkse omvorming van circa 2,5 % van het areaal aan beplanting gerealiseerd.

Kosten voor werkzaamheden door eigen mensen en de eigen tractie vallen buiten de genoemde bedragen.

3 De actuele en de gewenste situatie

3.1 Werkwijze

In het beleidsplan staat in grote lijnen het beleid voor de komende 10 jaar beschreven. In dit beheerplan worden verdere keuzes gemaakt voor het beheer voor de komende 5 jaar. Per onderwerp wordt de gemaakte keuze beschreven en aangegeven wat het bijbehorende beheer inhoudt. De beheeraspecten gelden voor het gehele areaal van waterschap Scheldestromen.

In de volgende paragraaf worden de actuele beheersituatie en de gewenste beheersituatie beschreven. Ook als deze gelijk zijn worden ze beschreven om zo een volledig beeld te geven van de beheerkeuzes.

3.2 Actueel en gewenst beheer

Veiligheid

Actueel: Bij de aanleg van nieuwe beplanting wordt zo veel mogelijk de keur wegen in acht genomen. Geen nieuwe aanplant binnen verkeerstechnische zichthoeken. Beplanting op nieuwe locaties planten op 1,80 meter uit de kant van weg. Bij herplant is het handhaven van de 1,80 meter niet altijd mogelijk omdat de berm smal is.
Gewenst: Handhaving huidig beheer. Indien aanplant buiten de 1,80 meter niet mogelijk is zal maatwerk per locatie geleverd worden. Soort weg en verkeersintensiteit zijn hierbij medebepalend voor de afweging tot herplant en soortenkeuze. Als er substantieel minder beplanting terug geplant kan worden, wordt gezocht naar een compensatielocatie in de omgeving.

Actueel: Bomen worden ééns in de 4 jaar gecontroleerd op veiligheid.
Gewenst: Handhaving huidige cyclus. Het benodigde onderhoud wordt uit deze controle gefilterd en uitgevoerd.

Actueel: Blokhagen worden kort gehouden door deze eens per jaar te knippen.
Gewenst: Handhaving huidig beheer. De hagen zijn geplant om de verkeersveiligheid, met name in West Zeeuws-Vlaanderen, te vergroten doordat ze een scheiding tussen fietsers en auto's waarborgen.

Actueel: Knotbomen worden gemiddeld eens per 4/5 jaar geknot. Indien de takken de weggebruiker in de weg zitten kan er eerder geknot worden of de onderste krans tussentijds worden verwijderd.
Gewenst: Handhaving huidig beheer. De knotbomen worden, indien mogelijk, meegenomen in het cyclisch beheer.

Landschap

Actueel: Gefaseerde uitvoering van omvormingsprojecten.
Gewenst: Handhaving huidige uitvoeringsmethode. In de meerjarenplanning wordt rekening gehouden met het landschap, geen meerdere naastliggende wegen tegelijk omvormen om kaalslag van het landschap te voorkomen.

Actueel: Bij omvorming wordt per weg een zijde omgevormd.
Gewenst: Handhaving huidige werkwijze. Door één zijde van de weg om te vormen, en de tweede zijde pas 5 jaar later om te vormen, blijft het beeld van de weg met beplanting behouden. Ook zijn de eventueel aanwezige vliegroutes voor vleermuizen gewaarborgd.

Actueel: Bomen in rijen staan op verschillende afstanden van elkaar.
Gewenst: Bij omvorming van bomenrijen wordt een onderlinge plantafstand van 12 meter aangehouden bij bomenrijen langs de wegen. Bij bomen op dijken kan voor een plantafstand van 10 meter gekozen worden. De 12 meter is gebaseerd op het feit dat bomen vrij kunnen groeien langs een weg tot een boom met langere levensduur, terwijl het beeld van een rijbeplanting gewaarborgd is. Ook het beheer aan de sloten is door de gekozen plantafstand beter uit te voeren.

Actueel: Gerooide bomen in omvormingsproject worden hetzelfde jaar terug geplant.
Gewenst: Handhaven huidige werkwijze tenzij de berm dusdanig slecht van kwaliteit is dat deze eerst opgeknapt moet worden gedurende het zomerseizoen.

Actueel: Het verwijderde bosplantsoen in omvormingsprojecten wordt een jaar later terug geplant.
Gewenst: Handhaven huidige werkwijze. De grond in de berm kan tot rust komen (afbraak van organisch materiaal) en de berm kan tussentijds opgeknapt worden.

Actueel: Op locaties waar in de omvorming gerooid wordt, wordt op dezelfde locatie herplant.
Gewenst: Handhaven huidige situatie. Een uitzondering hierop is een locatie waar de verkeersveiligheid in het geding is en hierdoor herplant onmogelijk maakt (zie de eisen voor de keur wegen). Het realiseren van een bloemdijk zonder opgaande beplanting kan een ecologische reden zijn. Als herplant niet gewenst is wordt in de directe omgeving gezocht naar een locatie waar compensatie plaats kan vinden. De opzichter en de beleidsmedewerker groen beslissen indien herplant onmogelijk is of als er alternatieve locaties gekozen moeten worden.

Ecologie

Actueel: Herplant met bomen van dezelfde soort op een locatie waar er bomen gerooid zijn.
Gewenst: Het waterschap plant soorten die ecologisch in het Zeeuwse landschap passen. Dit zijn de inheemse soorten als de iep en eik maar ook soorten die een cultuurhistorisch waarde hebben zoals de knotboom (wilg) en de populier.

Actueel: Herplant met de meest voorkomende soorten bomen en struiken.
Gewenst: Door te kiezen voor gevarieerde beplantingen met, waar mogelijk, geleidelijk overgangen tussen diverse vegetatiestructuren worden leefgebieden gecreëerd voor veel verschillende soorten. De soortkeuze van het plantmateriaal wordt afgestemd op de verschillende soorten. Bijvoorbeeld aanplant van struiken en bomen die voedsel leveren voor diverse soorten bijen en vogels. Maatwerk is hier gewenst, indien nodig, in overleg met belangenorganisaties zoals bijvoorbeeld een natuurbeschermings- en/of bijenhoudersvereniging.

Duurzaamheid

Actueel: Voornamelijk herplant met bomen van dezelfde soort als de gerooide bomen.
Gewenst: De komende tijd zullen er meer duurzamere soorten bomen geplant worden. Streven is om jaarlijks 2% van de niet duurzame soorten als de populier te vervangen door duurzamere soorten als eik, esdoorn en iep. Deze soorten hebben een langere levensverwachting waardoor de gemiddelde vervangingstijd van de bomen groter wordt. De locaties waar andere soorten worden aangeplant worden zorgvuldig uitgekozen, rekening houdend met (cultuur)historie van het landschap. Ook om het risico op ziektes te verkleinen worden meerdere soorten beplanting in een streek of weg geplant. Als er een ziekte in een bepaalde soort komt wordt het ri-

sico op een kaalslag hierdoor verkleind. Dit kan niet alleen door het aanplanten van verschillende soorten, ook verschillende ondersoorten van een bepaalde soort zal tot hetzelfde resultaat leiden.

Actueel: Herplant met bomen uit het contract inkoop plantmateriaal.
Gewenst: De wens om te komen tot een duurzaam beplantingsbestand vertaalt zich door gebruik te maken van inkoopvoorwaarden waarin onder andere eisen worden gesteld inzake de genetische kwaliteit en een natuurgetrouwe kweek van het plantmateriaal. Deze zogenaamde duurzame inkoopvoorwaarden sluiten aan bij de organisatiebrede ambitie om 100% duurzaam in te kopen.

Actueel: Herplant met steeds minder soorten beplanting door de aanwezigheid van ziektes.
Gewenst: Het waterschap heeft te maken met ziektes in beplanting. De iepziekte in de iepen en bacterievuur in de meidoorn heeft aangetoond hoe kwetsbaar verschillende soorten zijn. Oude ziektes kunnen terugkomen en nieuwe ontstaan zoals de b.v. essentaksterfte. De wens is om het areaal beplanting meer divers en daarmee minder kwetsbaar te maken voor de toekomst. Er wordt gezocht naar resistente soorten en naar nieuwe soorten die niet (meer) op de plantlijsten van het waterschap staan. Tegelijk moet de bestaande beplanting intensief gecontroleerd worden op ziektes zodat verspreiding tot het minimum beperkt wordt. Proeven met aanplant van resistente (iep)soorten kunnen op kleine schaal plaatsvinden.

3.3 Planning projecten binnen omvorming

Jaarlijks wordt de lijst met de werkzaamheden die de komende 5 jaar via de omvorming uitgevoerd gaan worden besproken en aangescherpt. Met deze lijst wordt invulling gegeven aan de omvormingstaakstelling van 2,5% per jaar. De lijst is dynamisch omdat deze jaarlijks bijgewerkt wordt. In de bijlage is de kaart weergegeven die in 2016 is opgesteld.
De lijst is tot stand gekomen in samenwerking tussen de opzichters, groenkantonniers en de cluster Groen van de afdeling wegen. Daarnaast is de lijst naast de planning van de werkzaamheden (reconstructies en groot onderhoud) aan de wegen gelegd. Deze is dusdanig afgestemd dat de werkzaamheden aan de beplanting uitgevoerd zijn voordat de werkzaamheden aan de weg plaatsvinden.
Per locatie wordt aangegeven wat de reden is dat een locatie in het bestek staat. Dit kunnen de volgende zaken zijn: veiligheid/risico, uitkomsten VTA, ervaring/vragen uit de streek en voorkomen kaalslag in de toekomst.
Elk jaar wordt de lijst met alle direct betrokkenen doorgenomen en bepaald welke locaties het jaar erna in een bestek moeten worden opgenomen.
Het uitgangspunt voor herplant van rooilocaties is dat dit in hetzelfde seizoen gebeurt, na de rooiwerkzaamheden. Dit om de overlast op een locatie voor verkeer en omwonenden zo minimaal mogelijk te houden en het landschap voor wat betreft de lijnelementen in stand te houden. Dit mede ook voor de voorkomende vleermuisroutes. Uitzonderingen zijn de locaties waar struikbeplanting gerooid wordt. Hier moet de berm één tot twee jaar rust krijgen, voldoende verteren organisch materiaal, voordat nieuwe bomen en struiken geplant gaan worden. Indien een berm zodanig slecht is dat deze moet worden opgeknapt, wordt het plantwerk uitgesteld.

3.4 Soortenkeuze van beplanting

Beplanting wordt al jaren door het waterschap aangeplant. De komende jaren zullen de volgende soorten het meest gangbaar zijn. Per soort zijn er verschillende ondersoorten/variëteiten mogelijk. Er wordt bij bestelling rekening gehouden met (actuele) ziektes en resistente soorten.

Bomenvormers
Acer (Esdoorn)
Alnus (Els)
Fraxinus (Es)
Juglans (Noot)
Populus (Populier)
Quercus (Eik)
Salix (Wilg)
Tilia (Linde)
Ulmus (Iep).

Bosplantsoen
Acer (Esdoorn)
Alnus (Els)
Carpinus (Haagbeuk)
Cornus (Kornoelje)
Corylus (Hazelaar)
Crataegus (Meidoorn)
Euonymus (Kardinaalsmuts)
Ligustrum (Liguster)
Populus (Populier)
Prunus (Kers)
Salix (Wilg)
Sambucus (Vlier)
Viburnum (Gelderse Roos).

4 Het onderhoudsplan

Het onderhoudsplan bestaat uit meerdere onderdelen. Deze worden de beheergroepen genoemd. De opzet en naamgeving hiervan moet uniform zijn om uiteindelijk al de beplanting binnen waterschap Scheldestromen eenduidig te kunnen onderhouden. Binnen het waterschap hebben we de onderstaande beheergroepen.

4.1 Beheergroepen

Solitaire bomen (in rijen)
Alle solitaire bomen worden eens in de 4 jaar gecontroleerd (VTA-controle), risicobomen worden jaarlijks gecontroleerd.
Solitaire bomen worden projectmatig aangeplant via een omvormingsbestek, de eerste drie jaren onderhoud is in het contract opgenomen. Inboet buiten de omvormingsperiode wordt uitgevoerd als bomen door bijvoorbeeld een ongeval of vandalisme zijn verdwenen of beschadigd. Dit alleen indien de inboetboom qua grootte nog in de rij (beeld) past.
Uit de 4-jaarlijkse VTA controle wordt de onderhoudsbehoefte bepaald en uitgevoerd. Tijdens de jaarlijkse bomenschouw worden extra onderhoudsbehoeften gefilterd. Bomen waarvan zichtbaar de kwaliteit achteruit gaat of monumentale bomen worden jaarlijks geïnspecteerd.
Oude bomen en onveilige bomen waarbij onderhoud niet leidt tot het opheffen van onveilige situaties worden gerooid via het omvormingplan als het gaat om rijen bomen. De enkele boom wordt incidenteel verwijderd via de raamovereenkomst onderhoud.
Specifieke bomen zijn de monumentale bomen en de grenslindes. Hiervoor geldt een instandhoudingsinspanning.

Knotbomen
Knotbomen worden eens in de 4 jaar geknot om uitbraak van takken te voorkomen. Op locaties waar de knotboom binnen de 4 jaar hinder veroorzaakt voor de weggebruiker wordt eerder dan de 4 jaar tot knotten overgegaan. Optie is alleen de onderste krans of het stamschot te verwijderen.

Wegbeplanting/haag

Wegbeplanting wordt één keer per jaar als haag geschoren om hinder voor de weggebruiker te voorkomen. Langs fietspaden of in recreatiegebieden kan een tweede ronde noodzakelijk zijn. Op het moment dat boomvormers in de beplanting ruim boven de (haag)beplanting uit gaan groeien worden deze als solitaire bomen (in beplanting) aangemerkt en dan ook als solitaire boom gesnoeid.

Op het moment dat een wegbeplanting bestaat uit oude en onveilige bomen en slechte struiken wordt deze via het omvormingsbestek verwijderd en nieuw aangeplant. De eerste drie jaar onderhoud van de nieuwe beplanting is bij het omvormingsbestek inbegrepen. Dit onderhoud houdt onder andere in dat de beplanting uitgemaaid wordt en van het nodige water wordt voorzien.

Lage haagjes

Hagen worden één of twee keer per jaar geknipt. Verder wordt er geen onderhoud gepleegd aan de hagen. Het gras wat in de berm tegen de hagen groeit wordt meegenomen tijdens de maairondes, zie hiervoor het uitvoeringsplan grasbeheer.

Achterkanten beplanting

De achterkanten van de wegbeplanting grenzen veelal aan de slootkant. Deze kant wordt meegenomen door (de aannemer van) de afdeling waterbeheer als het beheer van de sloot in het delfgebied aan de orde is. Dit is eens in de 8 jaar. De bijbehorende kosten zijn verdeelt tussen de afdelingen wegen en waterbeheer.

4.2 Beheergroepen met onderhoudsmaatregelen

Hoofdbeheergroep Bomen

Nr.	Beheergroep	Onderhoudsmaatregelen
1	Bomen	
10	Solitaire bomen < 6m	Controle (VTA)
	(jeugdfase)	Snoeien m.b.v. stokzaag
		Snoeihout verzamelen en afvoeren
		Water geven
		Verwijderen boompaal
		Vervangen-rechtzetten boompaal en boomband
		Inboeten + inventariseren inboet
11	Solitaire bomen 6m - 15 m	Controle (VTA)
	(halfwasfase)	Snoeien m.b.v. stokzaag of hoogwerker
		Snoeihout verzamelen en afvoeren
12	Solitaire bomen > 15 m goed bereikbaar	Controle (VTA)
	(volwasfase)	Snoeien machinaal m.b.v. hoogwerker
		Snoeihout verzamelen en afvoeren
		Verwijderen
		Nieuw aanplanten
13	Solitaire bomen > 6m in beplanting	Controle (VTA)
		Snoeien m.b.v. hoogwerker
		Snoeihout verzamelen en afvoeren
		Verwijderen
		Nieuw aanplanten
14	Knotbomen	Controle (VTA)
		Snoeien machinaal m.b.v. hoogwerker
		Snoeihout verzamelen en afvoeren

Hoofdbeheergroep Wegbeplanting

Nr.	Beheergroep	Onderhoudsmaatregelen
2	Wegbeplanting	
21	Gesloten wegbeplanting met hier en daar boomvormers.	Scheren rand beplanting
		Snoeihout klepelen laten liggen in beplanting
		Verwijderen
		Nieuw aanplanten
22	Achterkanten wegbeplanting	Scheren en snoeien rand beplanting
		Dik snoeihout verzamelen en afvoeren
		Overig snoeihout versnipperd laten liggen in beplanting
23	Nieuwe beplanting	Onkruidvrij houden

Hoofdbeheergroep Hagen

Nr.	Beheergroep	Onderhoudsmaatregelen
3	**Hagen en blokhagen**	
31	Hagen en blokhagen	Inboeten + inventariseren inboet
		Knippen handmatig of mechanisch
		Vrijkomend hout klepelen en laten liggen onder beplanting

5 Communicatie en evaluatie

5.1 Communicatie met derden

Communicatie met derden over beplantingen vindt op verschillende wijzen plaats. Dit gebeurt veelal persoonlijk, in gesprekken, via mail, telefoon of in het veld. Onze betrokken en deskundige (buitendienst)medewerkers spelen een belangrijke rol als het op communicatie aankomt. Zij moeten daarom goed op de hoogte zijn van de randvoorwaarden uit dit beheerplan en moeten weten waarom bepaalde afwegingen gemaakt zijn. In (werk)overleggen wordt dit daarom besproken.

Het waterschap beoordeelt vragen/opmerkingen/klachten over de beplanting in het buitengebied individueel en communiceert hierover met de aanvrager, zo nodig in een persoonlijk gesprek. Eventuele vervolgacties worden ingepland of in het jaarplan meegenomen.

Rondom de omvormingswerkzaamheden vinden jaarlijks in de voorbereidingsfase gesprekken plaats met interne en externe betrokkenen (waaronder de klankbordgroep, bestaande uit overheden en belangenorganisaties). Daarnaast wordt een persbericht opgesteld en krijgen direct aanwonenden en perceeleigenaren een brief met de geplande werkzaamheden in hun straat of in de buurt van hun eigendom. Hierin wordt uitgelegd waarom het waterschap bepaalde omvormingswerkzaamheden uitvoert, maar ook hoe het waterschap te werk gaat, hoe we komen tot een duurzaam bomenbestand en waarom een berm soms langere tijd moet rusten voordat deze weer wordt ingeplant. Vragen n.a.v. deze brieven worden beantwoord.

Indien nodig wordt, voor de start van de omvormingswerkzaamheden of op andere noodzakelijke momenten, een persmoment georganiseerd met de portefeuillehouder. De portefeuillehouder is bij de omvorming het eerste aanspreekpunt voor de pers. Eventuele inhoudelijk antwoorden kunnen ambtelijk voorbereid en/of behandeld worden.

5.2 Evaluatie en mutaties

Terugkijken is enorm belangrijk om vooruit te kunnen gaan. Ervaringen worden daarom gebruikt om het vervolg beter te maken.

Het werk aan de beplanting wordt jaarlijks geëvalueerd met de opzichters, groenkantonniers, aannemer(s) en andere betrokkenen. Vragen als: hoe is het onderhoud verlopen? waar zijn we tegenaan gelopen qua uitvoering, toezicht, etc.? hoe kunnen we het beleid, beheer en onderhoud beter en effectiever inzetten? komen aan de orde. Bijsturing van de uitvoering is ten alle tijden mogelijk en soms noodzakelijk.
In onderstaand schema is weergegeven hoe de evaluatie een onderdeel uitmaakt van een doorgaand proces.

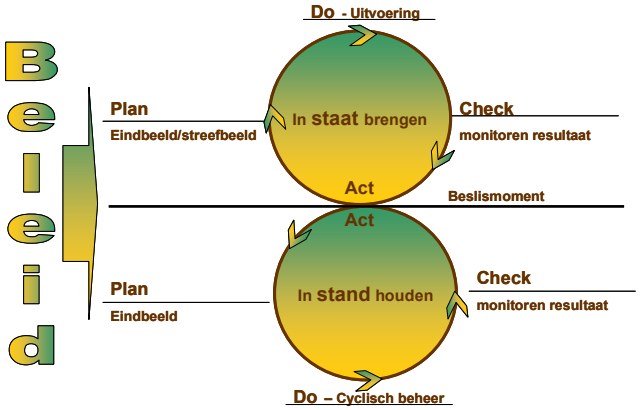

Het beheerplan heeft een looptijd van 5 jaar. Binnen de 5 jaar, wordt het beheerplan geëvalueerd om eventuele aanpassingen mee te kunnen nemen in het volgende beheerplan. Indien er grote veranderingen in het beleid op gaan treden zal het beleidsplan aangepast en aan het bestuur voorgelegd worden.

Bijlage 1: Uitwerking omvormingsplannen per Werkgebied

Per huidig werkgebied is een 5-jaren-lijst van locaties gemaakt die gepland zijn om in de beheerperiode om te vormen.
De 5-jaren-lijst is een momentopname en daarmee dynamisch. Door verschuiving in de planning bij afdeling wegen of het veranderen van gevaarzetting kan de lijst veranderen. Ook het beschikbare budget kan van invloed zijn op de lijst. Deze lijst wordt jaarlijks herzien. De uitgevoerde werkzaamheden gaan van de lijst af, nieuwe locaties komen op de lijst. Deze lijst wordt elk jaar vergeleken met de lijst van groot onderhoud aan de wegen. De gegevens van de 5-jarenlijsten zijn per werkgebied op kaart weergegeven.

WG1: Schouwen-Duiveland, Tholen en St. Philipsland

WG2: Walcheren

WG3: Noord-Beveland en Oost-Zuid Beveland

WG4: Zuid-Beveland

WG5: West Zeeuws-Vlaanderen

WG6: Oost Zeeuws-Vlaanderen

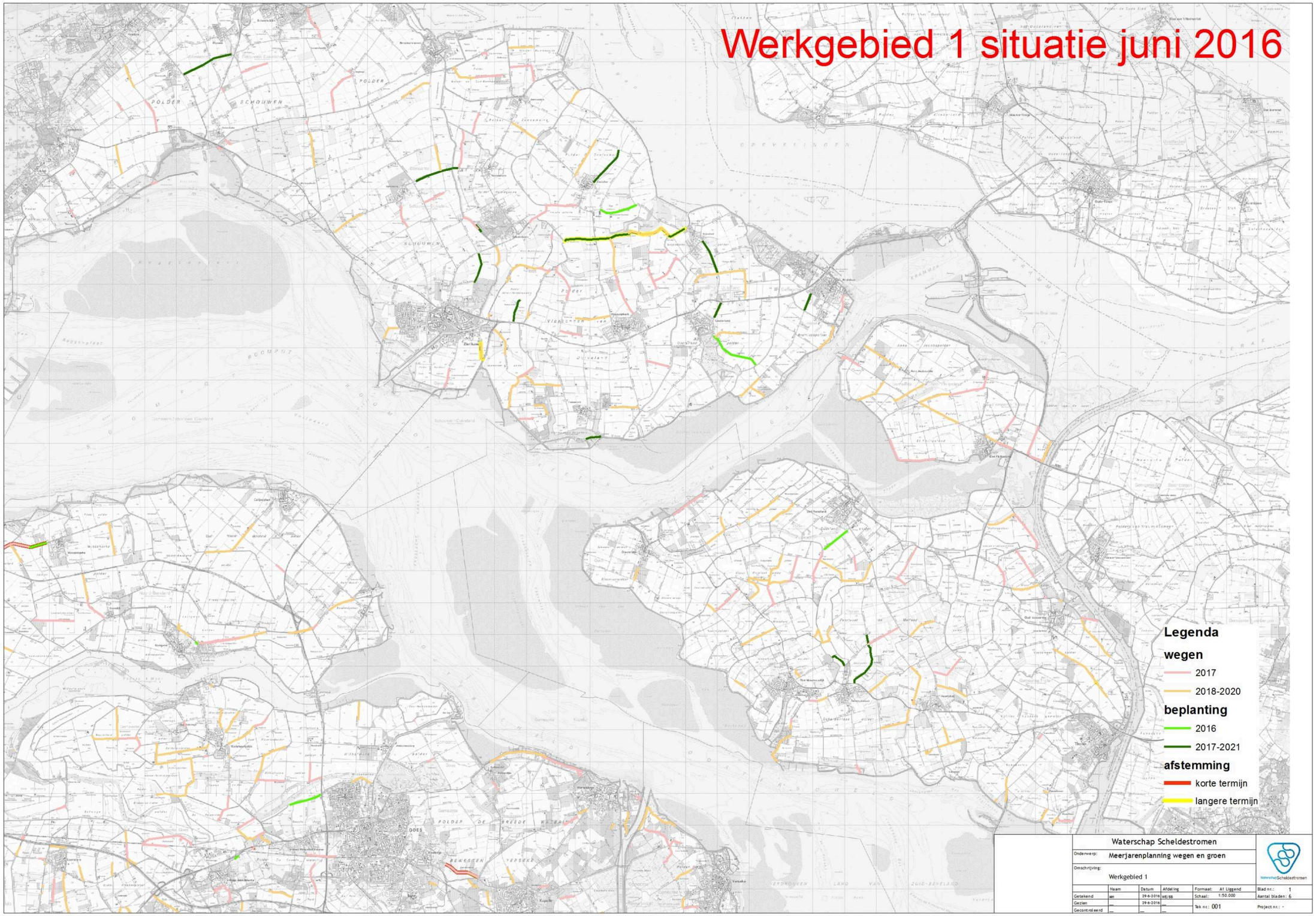
Werkgebied 1 situatie juni 2016
Legenda
wegen
2017
2018-2020
beplanting
2016
2017-2021
afstemming
korte termijn
langere termijn
Waterschap Scheldestromen
Onderwerp: Meerjarenplanning wegen en groen
Omschrijving: Werkgebied 1
Naam
Datum
Afdeling
Formaat: A1 Liggend
Blad nr.: 1
Getekend
29-6-2016
Schaal: 1:50.000
Aantal bladen: 6
Gezien
29-6-2016
Gecontroleerd
Tek nr.: 001
Project nr.: -

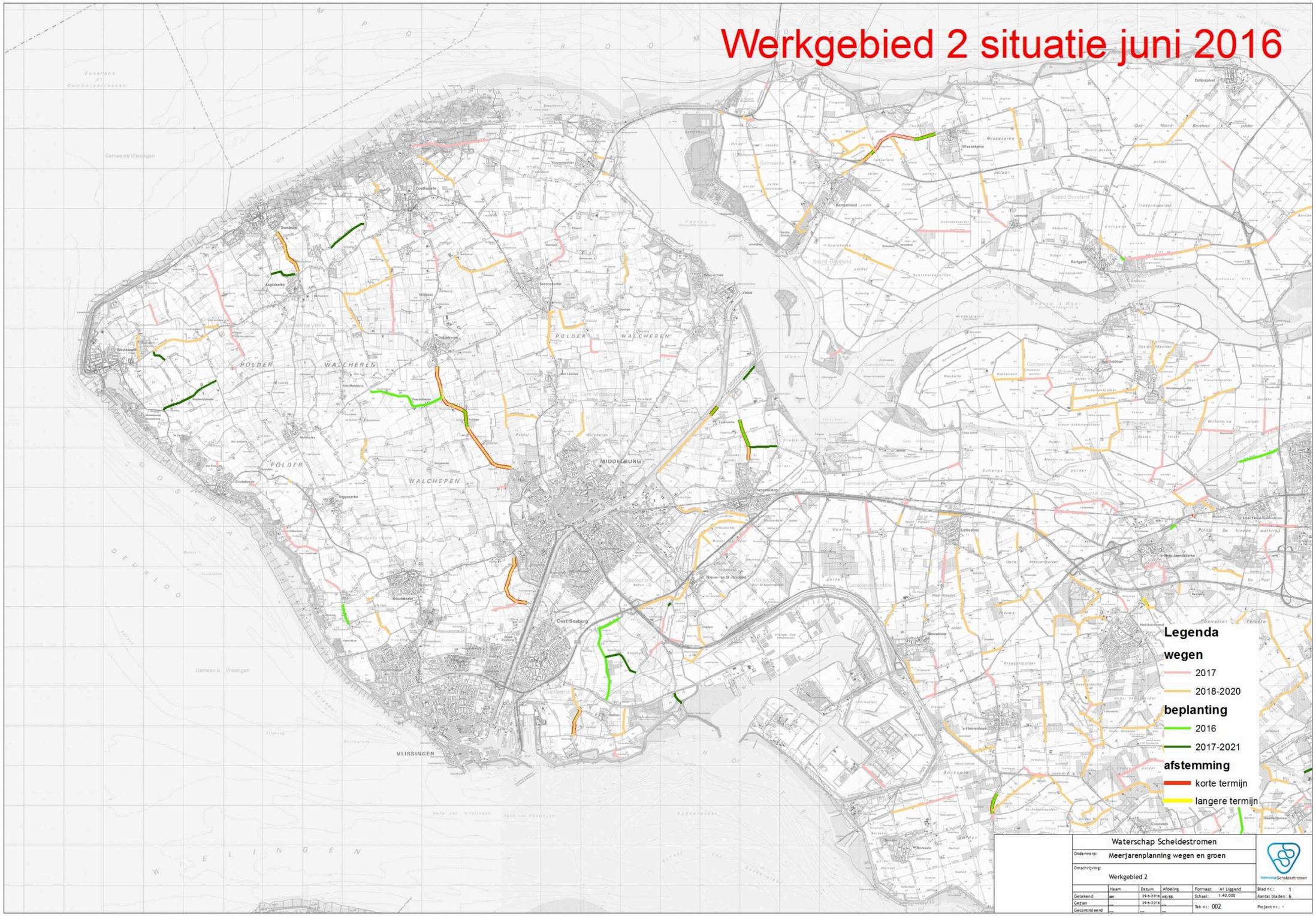
Werkgebied 2 situatie juni 2016
Legenda
wegen
2017
2018-2020
beplanting
2016
2017-2021
afstemming
korte termijn
langere termijn
Waterschap Scheldestromen
Onderwerp: Meerjarenplanning wegen en groen
Omschrijving: Werkgebied 2
Naam
Datum
Afdeling
Formaat: A1 Liggend
Blad nr.: 1
Getekend
29-6-2016
Schaal: 1:40.000
Aantal bladen: 6
Gezien
29-6-2016
Gecontroleerd
Tek nr.: 002
Project nr.:

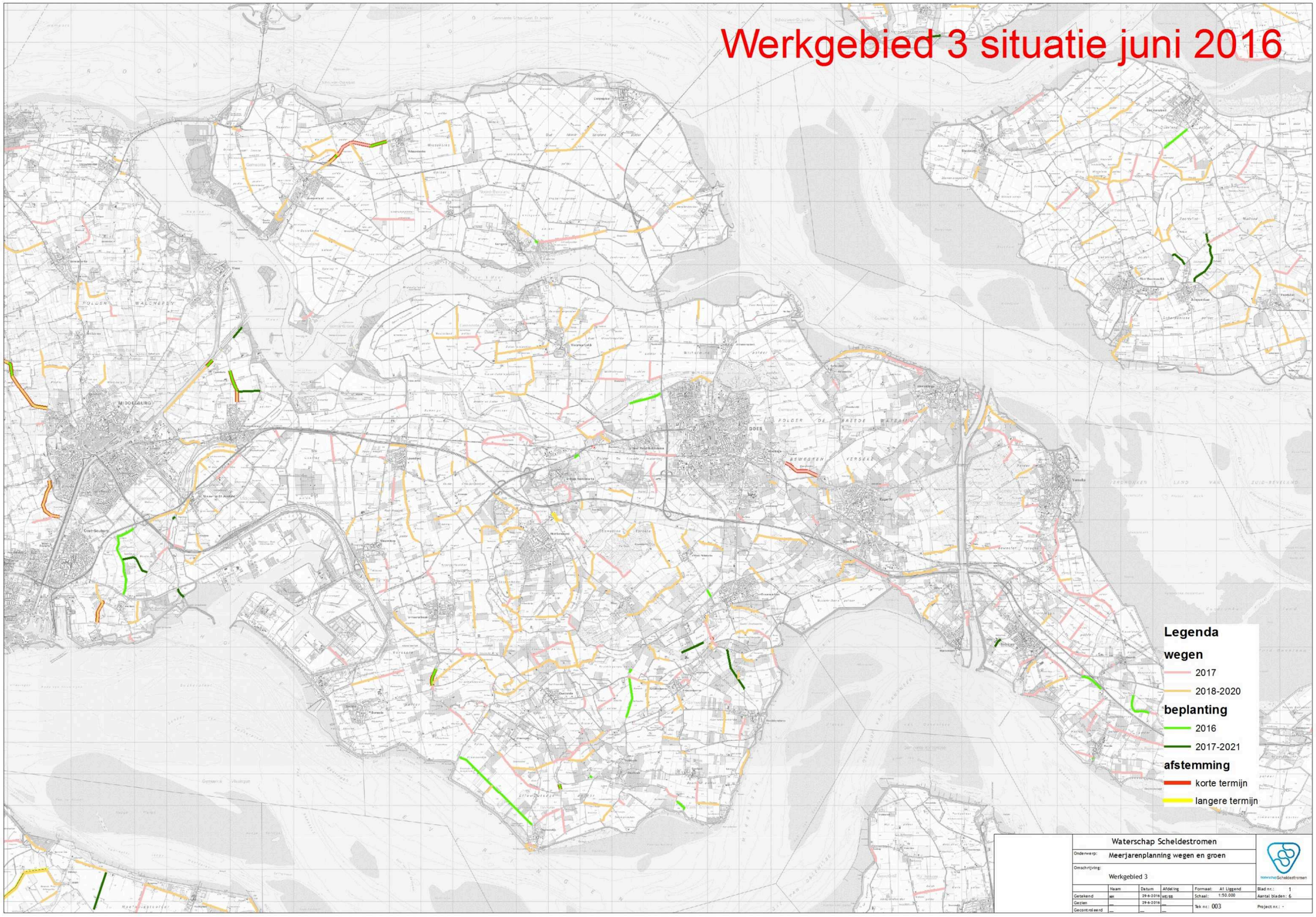
Werkgebied 3 situatie juni 2016
Legenda
wegen
2017
2018-2020
beplanting
2016
2017-2021
afstemming
korte termijn
langere termijn
Waterschap Scheldestromen
Onderwerp: Meerjarenplanning wegen en groen
Omschrijving: Werkgebied 3
Naam
Datum
Afdeling
Formaat: A1 Liggend
Blad nr.: 1
Getekend
29-6-2016
Schaal: 1:50.000
Aantal bladen: 6
Gezien
29-6-2016
Gecontroleerd
Tek nr.: 003
Project nr.: -

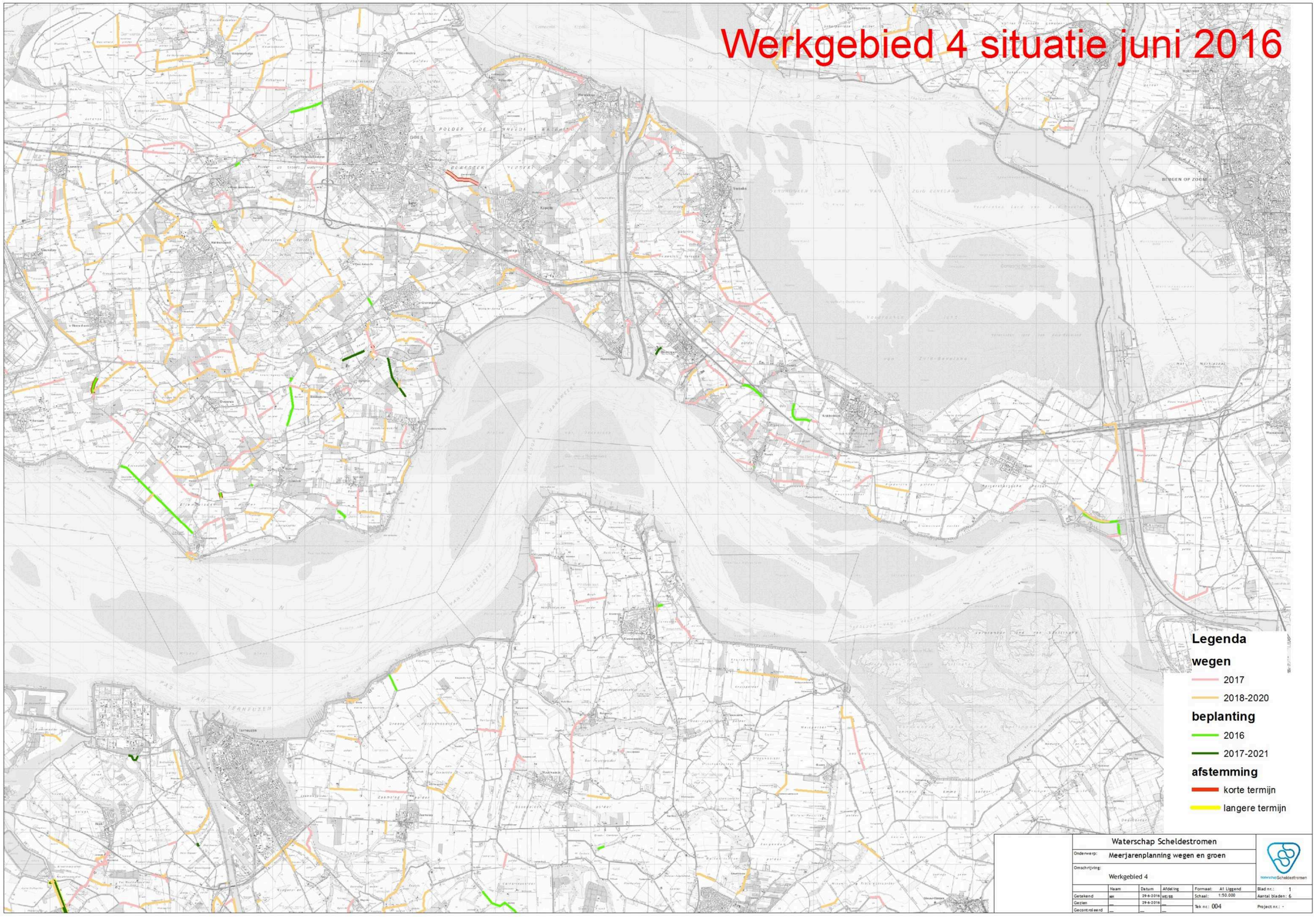
Werkgebied 4 situatie juni 2016
Legenda
wegen
2017
2018-2020
beplanting
2016
2017-2021
afstemming
korte termijn
langere termijn
Waterschap Scheldestromen
Onderwerp: Meerjarenplanning wegen en groen
Omschrijving: Werkgebied 4
Naam
Datum
Afdeling
Formaat: A1 Liggend
Schaal: 1:50.000
Blad nr.: 1
Aantal bladen: 6
Getekend
Gezien
Gecontroleerd
Tek nr.: 004
Project nr.: -

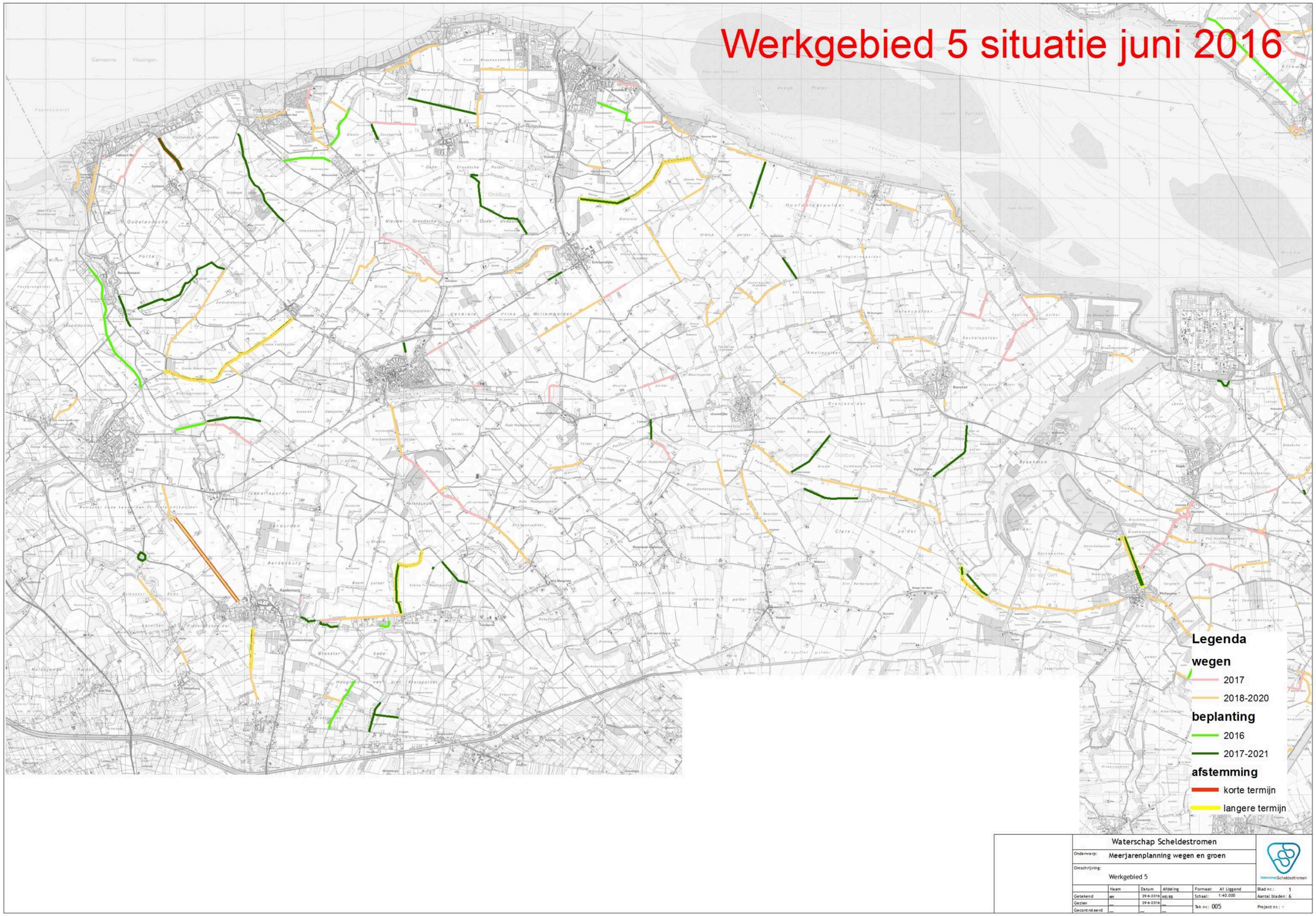
Werkgebied 5 situatie juni 2016
Legenda
wegen
2017
2018-2020
beplanting
2016
2017-2021
afstemming
korte termijn
langere termijn
Waterschap Scheldestromen
Onderwerp: Meerjarenplanning wegen en groen
Omschrijving: Werkgebied 5
Naam
Datum
Afdeling
Formaat: A1 Liggend
Blad nr.: 1
Getekend
29-6-2016
Schaal: 1:40.000
Aantal bladen: 6
Gezien
29-6-2016
Tek nr.: 005
Project nr.: -
Gecontroleerd

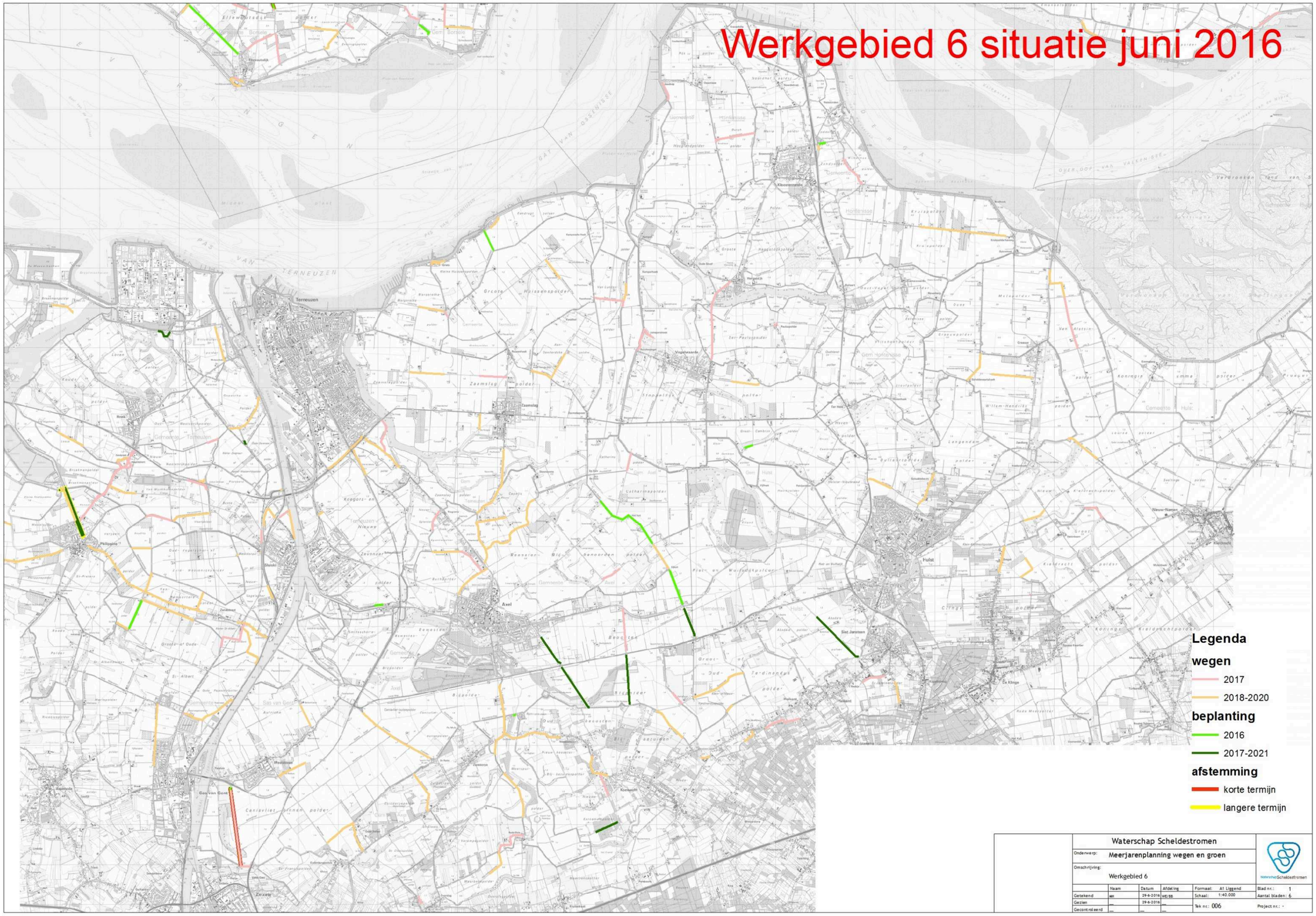
Werkgebied 6 situatie juni 2016
Legenda
wegen
2017
2018-2020
beplanting
2016
2017-2021
afstemming
korte termijn
langere termijn
Waterschap Scheldestromen
Onderwerp: Meerjarenplanning wegen en groen
Omschrijving: Werkgebied 6
Naam
Datum
Afdeling
Formaat: A1 Liggend
Blad nr.: 1
Getekend
29-6-2016
Schaal: 1:40.000
Aantal bladen: 6
Gezien
29-6-2016
Gecontroleerd
Tek nr.: 006
Project nr.: -

Bronnen

- Groenbeleidsplan Waterschap Zeeuwse Eilanden november 1997
- Groenbeleidsvisie Waterschap Zeeuws Vlaanderen
- de Keur wegen Waterschap Scheldestromen (Corsanummer: 2011016585).
- Voorschriften ontheffing wegen Waterschap Scheldestromen, 22 januari 2013 (Corsanummer: 2012023986).
- Gegevens boswet: www.portaalnatuurenlandschap.nl/themas/natuurwetgeving/nederlandse-wetten-regelingen/boswet.
- Veldgids, Beheer en onderhoud, Waterlopen, wegen en primaire waterkeringen. Waterschap Scheldestromen, maart 2012
- Basisboek groenontwerp en –beheer, Rob Arbeider, januari 2014
- Uitvoeringsplan grasbeheer wegen en waterkeringen 2016 (Corsanummer: 2016002961)